

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА**

МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2020 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2020 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2020. – 280 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – д.е.н., доц.

відновлювальні джерел). Використання цих факторів буде сучасним і ефективним, якщо вони будуть сприяти використанню інновацій.

Тому, успіх і перспективи розвитку харчових підприємств та регіонів залежить від співробітництва, партнерства з науковими установами – постачальниками інновацій, які можуть знаходитись на інших територіях громад.

Література

1. Електронне джерело. Режим доступу: <http://powerbranding.ru/biznes-analiz/pest/>

БЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ ТА СОЦІАЛЬНО - ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

**Рогатіна Л.П., д.е.н., доцент, Неустров Ю.Г., к.е.н., доцент
Одеська національна академія харчових технологій**

Закон України "Про основи національної безпеки України" визначає, що її державна політика спрямовується на забезпечення національної безпеки у соціальній сфері, а це створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення зростання рівня життя і добробуту населення. Тому дослідження категорійно-понятійного апарату «безпеки соціальних систем», має велике значення. Поняття «Безпека соціальних систем» є категорією універсальною. Вона застосовується в політичних, правових, соціологічних, управлінських, безпекознавчих, психологічних науках.

Її неможливо не розглядати, оскільки вона стосується людини, її життя та діяльності. Дослідженнями безпеки соціальних систем займаються багато науковців і вона має свої національні особливості. Теорія і методологія сформована роботами Белоусово І.А., Горбуліна В. П., Качинського А. Б., Лаптева С.Г., Ліпкана В. А , Прыгунов а П.Я., Сідака В.С. Ситника Г. Л. Соснина А.С., Франчука В.І., тощо

Термін «соціальна система» трактується в науковій літературі по-різному, але суть зводиться до наступного:

«Соціальна система – це особливий клас матеріальних живих систем. Основним її елементом є людина, соціальні групи. Їх поєднання з ресурсами формує соціальну або ще називають соціально-економічну систему. Типовими прикладами таких систем є підприємства, організації, та інші суб'єкти господарювання, держава тощо [10].

Соціальні системи можуть бути політичні, правові, освітні, медичні. Найбільш розповсюдженими є соціально-економічні.

«Також існують погляди, що таким системам притаманні такі властивості як гнучкість, адаптивність, стійкість, здатність до виживання, збереження своєї

самобутності. Вони до того ж характеризуються саморозвитком, саморегуляцією, самоуправлінням, самоорганізацією» [7].

Центральним елементом соціальної системи є людина, як особистість. Її зв'язок з соціальним середовищем проявляється через задоволення потреб.

Американський соціолог Абрахам Харолд Маслоу (1908-1970) розробив ієрархічну теорію потреб. За цією теорією потреби подіюються на нижчі (базові, постійні) та вищі (похідні, змінювані). За принципом ієрархії, потреби розташовуються від нижчих (в основному матеріальних) до вищих (в основному духовних). Основними серед нижчих, базових потреб являються фізіологічні потреби, оскільки вони відповідають за виживання.

Другими за рівнем є потреби в безпеці та захисті.

"Так само, як сита людина не відчуває себе голодною, той, хто знаходиться в безпеці, не відчуває загрози. Потреба в безпеці розглядається як активний і основний мобілізуючий ресурси організму фактор лише в дійсно надзвичайних обставинах, таких, як: війна, хвороба, стихійні лиха, зростання злочинності, дезорганізація суспільства" [5].

Англійський філософ Т. Гоббс (1588– 1679) розвинув теорію безпеки. Саме безпеку народу він розглядає як мету держави. Він надає таке визначення: «безпека народу, - його заняття; радники, які вселяють йому все, що необхідно знати, являють собою пам'ять; справедливість і закони суть штучний розум (reason) і воля; громадянський мир - здоров'я, смута - хвороба, і громадянська війна - смерть. Нарешті, договори і угоди, за допомогою яких були спочатку створені, складені разом і об'єднані частини політичного тіла, схожі на те «fiat», або «Створімо людину», яке було вимовлено Богом при акті творіння».

Говорячи про безпеку держави, як суверена Т. Гоббс вказує, що суверен, має право зробити все, що він вважає за необхідне з метою збереження миру і безпеки шляхом запобігання чвар всередині і нападу ззовні, а коли світ і безпеку вже втрачені, зробити все необхідне для їх відновлення[2].

«Міжнародна безпека — це система міжнародних відносин, заснована на додержанні усіма країнами загальновизнаних принципів та норм міжнародного права, що виключає вирішення спірних питань та розбіжностей між ними за допомогою сили або погрози». [1]

Міжнародна безпека включає в себе регіональну та глобальну. Регіональна -це забезпечення безпеки населення, природи та господарства регіону в процесі різноманітної діяльності людей; захист життєво важливих інтересів розвитку регіону та його населення від різноманітних загроз. «У загальноконцептуальному плані, прикладному до різних аспектів міжнародної взаємодії, глобальна безпека означає здатність держави або будь-якої людської спільноти забезпечити всім своїм членам мінімальний рівень безпеки від будь-якої небезпеки чи загрози застосування сили і підтримання стійкості колективної діяльності, систем захисту людини та критичної інфраструктури» [8].

Безпека суспільства – це здатність соціальних класів забезпечувати реалізацію своїх цінностей, а саме демократії, верховенства права, пріоритету прав людини над правами держави і т.і.

Сучасне українське законодавство надає наступне визначення терміну: «державна безпека - захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру» [3].

З точки зору організаційного підходу, безпека не є станом захищеності інтересів суб'єкта, а являє собою сукупність умов створених в економічному суб'єкті, за яких забезпечується захист від внутрішніх і зовнішніх загроз, виконання цілей його функціонування [11].

Безпека людини –це об'єктивний стан і суб'єктивне відчуття фізичної, майнової, соціальної (матеріальної), психологічної та моральної захищеності людини, її прав та свобод. [10]

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ч. 1 ст. 3 Конституції України) [4].

Соціально-економічна безпека, як категорія, в безпекології розглядається стосовно певних об'єктів (без зазначення об'єктів категорії «економічна безпека», «соціальна безпека» і «соціально-економічна безпека» втрачають зміст). Традиційно об'єктами соціально-економічної безпеки є держава, регіон та підприємство, тобто соціально-економічні системи різного рівня.

Таким чином, соціальна безпека та її економічна складова мають свій конкретний зміст і на практиці виражаються у вигляді безпеки держави, регіону, підприємства. Вони можуть бути розраховані і мати конкретне значення. По них робляться висновки, вибудовуються плани дій та плани покращення. Для їх забезпечення приймаються законодавчі акти, стратегії розвитку і т.і.

Але, в результаті дослідження виявлено, що категорійно – понятійний апарат для того щоб стати «Теорією безпеки соціальних систем» і бути задіяним законотворчому процесі потребує подальшої розробки і вдосконалення.

Література

1. Васильєв Г. Ю. Підтримка міжнародної безпеки — глобальна проблема людства // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» 2014. № 2 (21) С.155-166
2. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / Т. Гоббс ; пер. з англ. Р. Димерець [та ін.] ; наук. ред. Т. Польська. – Київ : Дух і Літера, 2000. - 600с.
3. Закон України «Про національну безпеку України» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2018. – №31, ст.241. поточна редакція — Редакція від 15.08.2020,— Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19>

4. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР).- 1996, -№ 30, ст. 141. поточна редакція — Редакція від 01.01.2020 ,— Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
5. Маслоу А. Мотивация и личность / А. Маслоу; пер. с англ. – 3-е изд. – Санкт-Петербург : Изд-во "Питер", 2008.- 352 с.
6. Минаев Г. А. Безопасность организации : учебник. / Г. А. Минаев. – К. : КНТ, 2009. – 440 с.
7. Фоміцька Н.В. Підходи до визначення властивостей та складових соціальних систем // Актуальні проблеми державного управління. 2015.№ 2 (48) С. 24-30
8. Погорська І. І. Глобальна безпека: потенціал для мультилатералізму у ХХІ ст. / І. І. Погорська // Науковий вісник Дипломатичної академії України 2012. Вип. 18(спец. вип.). - С. 189-195. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2012_18\(spets\)](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2012_18(spets)).
9. Тихий В.П. Безпека людини – головний об’єкт національної безпеки України // Збірник наукових праць Духовність особистості: методологія, теорія і практика Східноукраїнського Національного університету ім. Володимира Даля 2017.Вип.4 (79) С.323-329
10. Франчук В.І. Теорія безпеки соціальних систем : підручник / В. І. Франчук. – Львів, 2016. – 216с.
11. Франчук В.І. Особливості організації системи економічної безпеки вітчизняних акціонерних товариств в умовах трансформаційної економіки: [монографія] / В.І. Франчук. — Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. — 440 с.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Андрющенко Є.Г., аспірант

Одеська національна академія харчових технологій

Питання економічної безпеки зачіпає інтереси багатьох країн. Як показує світовий досвід, збиток економічним інтересам завдається різноманітними спробами: порушенням нормального стану міжнародної торгівлі (застосування ембарго, введення надмірних кількісних і тарифних обмежень, штучне підвищення або зниження цін на ті чи інші товари), створенням перепон на шляху міжнародного руху технологій, порушенням практики комерційної діяльності та ін. В сучасних умовах розвитку економіки України, особливо на тлі процесів глобалізації, окреслена вище проблема постає особливо гостро. Товарні «війни» з колись найбільшим імпортером нашої продукції – Російською Федерацією, що проявлялися в запровадженні найрізноманітніших видів обмежень, таких як санітарні умови, квотування, технічні вимоги та ін., анексія Криму та військові дії в Донецькій та

17	КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТОМ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ	42
	Савченко Т.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
18	ПЛАНУВАННЯ ДІЛОВОГО РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МЕРЕЖІ	46
	Бровкіна Ю.О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
19	УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ	48
	Басюркіна Н.Й., д.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
20	СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ	51
	Лашутіна В.О., НУ «Одеська морська академія», м. Одеса	
21	РОЛЬ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ	54
	Руммо В.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
22	ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНАКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ	56
	Работін Ю.А., к.е.н., ст. викладач, Неустроєв Ю.Г., к.е.н., доцент, Сіпаренко Р.О., ОНАХТ, м. Одеса	
23	ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	60
	д.е.н., проф., голов. н.с. Андрєєва Н.М., к.е.н., н.с. Тютюнник Г.О. Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеса	
24	ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ СКОРОЧЕННЯ ВІДТОКУ КАПІТАЛУ	64
	Лайко О.І., д.е.н., с.н.с., Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеса	
25	МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ЯК РЕГУЛЯТОРИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ	67
	Талпа В.П., Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеса	
26	ВПЛИВ ФАКТОРІВ НА УПРАВЛІННЯ ХАРЧОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	70
	Немченко Г.В., аспірант, асистент, ОНАХТ, м. Одеса	
27	БЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ ТА СОЦІАЛЬНО - ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА	71
	Рогатіна Л.П., д.е.н., доцент, Неустроєв Ю.Г., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
28	ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	74
	Андрющенко Є.Г., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	
29	РОЛЬ ПОЗИКОВИХ КОШТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	76
	Суханова К.Є., студентка, ОНАХТ, м. Одеса	
30	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНДИКАТОРНОГО ПІДХОДУ ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	82
	Згадова Н.С., к.е.н., доцент, ОНАХТ, Кравченко Ю.І., магістрант, ОДАУ, м. Одеса	
31	УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ	86
	Криницька О.О., к.е.н., доцент, Ткачук Т.І., к.е.н., доцент, Павленко А.М., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	
32	ТОРГОВІ МАРКИ ТА СПОРТИВНИЙ БРЕНДИНГ	87
	Дружкова І.С., к.і.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
33	РОЗРОБКА ТЕХНОЛОГІЇ НАПОЇВ ЗБАГАЧЕНИХ ОБЛПІХОВИМ ЕКСТРАКТОМ	91
	Тележенко Л.М., д.т.н., професор, Самочернова Є.О., магістрант, Чебан М.М. аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса	